

Proposta didàctica

La proposta pedagògica que teniu a les vostres mans parteix de l'encàrrec de col·laboració de la Regidoria de Cultura de l'Ajuntament de Tàrrega arran de la creació de la Ruta Pedrolo Tàrrega i de l'experiència d'haver pogut realitzar les visites guiades que van arrancar la primavera del 2023, així com també la implementació d'algunes activitats amb l'alumnat de 2n d'ESO de l'institut Manuel de Pedrolo de Tàrrega a finals del curs 2022-23.

Situació d'aprenentatge

Participem en la ruta Pedrolo de Tàrrega és una proposta de situació d'aprenentatge que pretén, tal com el seu nom indica, participar en un activitat literària de la ciutat que homenatja el seu escriptor de capçalera, Manuel de Pedrolo.

D'una banda, vol donar a conèixer la figura de l'autor i la seua relació amb la ciutat de Tàrrega, així com establir paral·lelismes entre Tàrrega i Benaura, la ciutat del *Mecanoscrit del segon origen*, lectura ja llegida del curs. D'altra banda, vol animar l'alumnat jove a participar en les activitats culturals de la ciutat fent la ruta literària guiada i, mitjançant la creació d'una ruta literària digital en paral·lel, vol contribuir a difondre una part del patrimoni literari català.

Per tant, d'acord amb el nou currículum del Departament d'Educació, la situació d'aprenentatge es refereix a una experiència (fer la ruta, conèixer la figura de l'autor del *Mecanoscrit...*) que parteix d'un context (la ciutat organitza rutes literàries guiades) i planteja un repte a l'alumnat (crear una ruta digital a partir de l'experiència prèvia).

Aquesta proposta pedagògica s'adreça a l'alumnat de 2n d'ESO, dins la matèria de Llengua catalana i literatura, un cop acabada la lectura del *Mecanoscrit del segon origen*, lectura del curs. Ara bé, pot funcionar en altres nivells així com també independentment de la lectura del llibre.

Competències específiques (relacionades amb la matèria de Llengua catalana i literatura)

Segons el decret 175/2022, de 27 de setembre, d'ordenació dels ensenyaments d'educació bàsica:

- Comprendre, interpretar i valorar textos orals i escrits per construir nou coneixement.
- Localitzar, seleccionar i contrastar informació de fonts diverses per integrar-la i transformar-la en nou coneixement.
- Produir textos orals i escrits per expressar idees i conceptes.
- Conèixer figures i obres importants del patrimoni literari, mobilitzant el coneixement literari i cultural compartit, establint vincles entre textos diversos per aprendre, valorar i respectar les manifestacions culturals i artístiques.

-Gaudir de la dimensió social de la lectura, compartint experiències de lectura i informació d'autors i obres del patrimoni literari català, participant activament en activitats culturals vinculades al circuit literari i creant productes culturals.

Competències transversals

Ciudadana: conèixer els episodis de vida i l'ideari d'un autor del patrimoni literari català tot relacionant-los amb el context històric corresponent .

Emprenedora: crear valor en l'àmbit cultural.

Personal: regular el propi aprenentatge i participar en el treball en equip.

Digital: participar, col·laborar i interactuar mitjançant eines digitals per comunicar-se, treballar col·laborativament i compartir continguts i informació.

Objectius d'aprenentatge i criteris d'avaluació

-Elaborar una ruta literària digital sobre l'escriptor Manuel de Pedrolo i la seua relació amb la ciutat de Tàrrega a partir d'informació prèvia i l'experiència d'haver assistit a la visita guiada de la Ruta Pedrolo de Tàrrega per conèixer amb més profunditat un autor important de la literatura catalana contemporània.

-Entendre i interpretar textos orals i escrits amb informació sobre la biografia de l'escriptor i la seua relació amb la ciutat de Tàrrega per seleccionar la més adequada per crear la ruta literària digital.

-Identificar i relacionar llocs, noms i descripcions de la novel·la *Mecanoscrit del segon origen* que s'inspiren en la ciutat de Tàrrega a partir de textos orals i escrits per incloure-ho en la ruta literària digital.

Metodologia i seqüenciació de les activitats

La situació d'aprenentatge s'organitza en dos blocs d'activitats. El primer bloc, amb el títol *Tàrrega, ciutat del Mecanoscrit*, inclou tres activitats centrades en la relació de Benaura del Mecanoscrit amb la ciutat de Tàrrega. El segon bloc, amb el títol *Tàrrega, ciutat de Pedrolo*, inclou tres activitats sobre la biografia de l'autor i la seua relació amb Tàrrega. Després d'aquestes sis activitats s'arriba a la tasca final, més llarga i complexa, amb la creació de la ruta literària digital.

Es pretén que es parteixi de l'experiència prèvia de l'alumnat i que tingui un paper actiu en el procés d'aprenentatge. Per això es plantegen activitats inicials d'activació de coneixements previs, activitats de desenvolupament per aprendre nous sabers, activitats d'estructuració per ser conscient del que s'aprèn i activitats d'aplicació d'allò après.

Entenent l'aprenentatge com un fet individual i col·lectiu alhora, es proposen activitats individuals però sobretot en grups potenciant el treball en equip.

Els recursos i els materials se centren bàsicament en els que l'Ajuntament de Tàrrega ha creat per donar a conèixer la figura de l'escriptor i la ruta literària.

Tàrrega, ciutat del Mecanoscrit (2 sessions)

Activitat 1

Es tracta d'una activitat inicial d'activació de coneixements previs. Un cop llegit el llibre i haver-lo treballat a l'aula, l'alumnat anotarà tot allò que pot associar del llibre amb la ciutat de Tàrrega. Seria bo que es compartís després la informació amb el grup classe.

És normal que l'alumnat que no sigui de Tàrrega i voltants (o que no es conegui gaire la ciutat) no pugui completar l'activitat. Cal tenir en compte, però, que és una activitat inicial i no cal completar-la totalment, sinó que es construeix amb el que cada alumne sap i amb la suma de totes les seues aportacions.

Es proposa que el professorat esculli si passa a l'activitat següent o bé que adapti l'activitat preguntant als alumnes què coneixen de Tàrrega per poder-ho relacionar després amb espais de la novel·la. Exemples: Qui és la patrona de Tàrrega?, Quin riu passa per Tàrrega?, Hi ha alguna plaça porxada?, Hi ha algun turó a Tàrrega?, etc.

A més, es pot aprofitar per saber què en saben de Tàrrega en general: De quina comarca és capital? Quin esdeveniment cultural amb fama internacional s'hi realitza? Quants habitants té aproximadament? Quan és la festa major? Quins personatges destacats de la cultura catalana de les terres urgellenques coneixen? (el president de la Generalitat de Catalunya Lluís Companys al Tarròs, l'escriptor agrumuntí Guillem Viladot, etc.), etc.

Activitat 2

L'alumnat ha de visualitzar el vídeo *Pas a pas, mot a mot, una ruta videogràfica per la Tàrrega del Mecanoscrit del segon origen* (15 minuts) i completar una taula amb el nom dels vuit punts de la ciutat de Tàrrega que es mencionen en el vídeo i l'explicació pertinent sobre la relació d'aquests punts amb la vida i obra de l'autor.

L'activitat té una segona part on l'alumnat ha de contestar unes preguntes amb la informació del vídeo. Es recomana tornar-lo a visualitzar i comentar les respostes amb tot el grup després, per anar recopilant i verificant la informació sobre el nostre autor.

FONT: <https://turisme.tarrega.cat/ca/p/manuel-de-pedrolo/manuel-de-pedrolo-40-93>

Activitat 3

En aquesta activitat l'alumnat ha de llegir un fragment del text *Tàrrega, ciutat del Mecanoscrit. Pedrolo: pas a pas, mot a mot*, de Xavier Garcia (concretament les pàgines 48, 49 i 50) i relacionar els fragments de la novel·la que parlen de Benaura amb llocs reals de Tàrrega. Com les activitats anteriors, es proposa que es faci individualment i que al final es comenti amb tot el grup, per tal d'anar comprovant el progrés en la recerca d'informació per a la tasca final.

FONT: Llibre *Tàrrega, ciutat del Mecanoscrit. Pedrolo: pas a pas, mot a mot*, edició a cursa de Xavier García, Tàrrega, 2018.

Tàrrega, ciutat de Pedrolo (3 sessions)

Activitat 4

Per tal de saber més informació sobre l'autor del Mecanoscrit, l'alumnat ha de llegir dos documents diferents, seleccionar la informació pertinent i transformar-la en una fitxa biogràfica escrita. Un cop fet individualment, seria bo comentar-ho amb el grup classe.

FONT: biografia de l'autor del fullet de la Ruta Pedrolo

https://turisme.tarrega.cat/data/cms/turismetarrega2/uploads/docs/ruta_pedrolo.pdf

FONT: biografia dibuixada de Mercè Galí a *Cavall Fort* <https://cavallfort.cat/lescriptor-manuel-de-pedrolo/com>

Activitat 5

Aquesta activitat és una de les més importants de la proposta pedagògica. D'una banda, serà la font d'informació bàsica de l'alumnat per a la tasca final i, de l'altra, serà alhora una activitat de gaudi cultural. Sempre ve de gust sortir de l'aula i fer un passeig literari per la ciutat d'un autor que s'ha treballat a classe per copsar més intensament la seua figura, la seua obra i la seua relació amb la ciutat de Tàrrega.

Per dur a terme aquesta activitat és imprescindible que portin el bloc de notes i el bolígraf per anar anotant la informació oral (de la guia) i escrita (dels plafons) que sigui rellevant per al seu treball final. La presa de notes és individual, és a dir, l'han de fer tots els alumnes, però un cop acabada la ruta i siguem a classe és importantíssim que aquestes notes siguin compartides entre els membres del grup de treball que farà la tasca final.

Activitat 6

Com que segurament fent la ruta literària l'alumnat haurà vist el mural que hi ha a Tàrrega sobre Pedrolo, se li planteja buscar més frases cèlebres de l'autor a la web *Espais Escrits* per fer-se una idea de la seua manera de ser i els seus valors. Després de llegir les frases l'alumnat haurà de descriure amb adjectius com creu que era Manuel de Pedrolo.

FONT: <https://www.espaisescrits.cat/ca/que-fem/citacions/118>

Tasca final (3-4 sessions)

Per tal d'aplicar tots els coneixements i estratègies apresos en les activitats anterior de forma cooperativa i creativa, es proposa a l'alumnat una tasca productiva en grups. L'objectiu és elaborar la ruta Pedrolo de Tàrrega en format digital fent servir l'eina Padlet.

Un membre del grup crearà una padlet i donarà permisos a la resta perquè la puguin editar. Un cop fet això, caldrà distribuir la feina entre tots els membres del grup: recollir la informació de la ruta literària, seleccionar-ne la més adequada, editar els punts de la ruta amb text i imatge, configurar el disseny de la padlet al gust del grup i preparar-ne l'exposició oral (si cal). Abans, seria bo que l'alumnat consultés la rúbrica d'avaluació per ser conscient dels criteris d'avaluació i llegir amb molta atenció els passos descrits per fer la padlet.

Com a mostra, el material conté l'enllaç a una de les padlets d'un grup d'alumnes de l'institut Manuel de Pedrolo de Tàrrega, on s'ha pilotat aquesta activitat.

Aquesta eina permet visualitzar el treball com una presentació digital com a base d'una exposició oral, imprimir-se com un treball escrit o bé penjar l'enllaç en una altra plataforma (Moodle, Classroom, etc.) i permetre'n així la seua difusió (més o menys pública, segons com es consideri). El professorat, en funció dels objectius, el temps i el context, pot decidir el que més li convé.

Avaluació

Aquesta proposta didàctica, que ha de durar entre 9 i 10 sessions de classe aproximadament, inclou també activitats avaluatives des de l'inici al final. Es pretén que l'avaluació sigui formativa i reguladora del procés d'aprenentatge. S'hi combinen activitats individuals, que seran comentades amb la resta del grup i, per tant, modificades i millorades, amb una gran tasca final de grup, l'èxit de la qual es mesurarà amb la feina feta prèviament i la bona entesa del grup.

Per recollir evidències del procés d'aprenentatge el professorat pot tenir en compte el següent:

-Les activitats de la 1 a la 6, primer fetes individualment i després compartides amb el grup de la tasca final.

-La rúbrica d'avaluació de la padlet a tres nivells: coavaluació, autoavaluació i avaluació del professorat (i es fa la mitjana entre els tres). Cal tenir present que la rúbrica que es presenta només té en compte la padlet digital i escrita, no la presentació oral. Si es volgués incloure, caldria afegir el criteri de comunicació oral.

-Qüestionari final d'autoavaluació i reflexió de l'aprenentatge. Què he après? Què no sabia de Pedrolo i el Mecanoscrit i ara ja sé? Com valoro les activitats que hem fet? La valoració de les activitats ens ha de servir al professorat per prendre nota de com podem millorar l'organització de les activitats de cara a futures ocasions.

Activitats complementàries

Suggerim una sèrie de propostes per complementar la Ruta Pedrolo de Tàrrega:

-Visita al castell de Concabella, on hi ha l'exposició permanent de l'Espai Pedrolo.

-Visita al poble natal de Pedrolo, a l'Aranyó (amb proposta de caminada o bicicletada).

-Els grups creadors de les padlets més ben valorades poden fer d'alumnes guia d'un altre grup o curs que no hagi fet la ruta abans.

-Visita a la biblioteca de Tàrrega, on tenen tota l'obra de Pedrolo.

-Visita a la futura casa museu de Pedrolo, on va passar-hi la infantesa i l'adolescència, i on hi estíuejava de gran, la seua estimada Tàrrega.

Agraïments

Com a professora de llengua catalana i literatura de l'institut Manuel de Pedrolo de Tàrrega, ha estat un plaer per a mi haver col·laborat en aquest projecte de l'Ajuntament de Tàrrega i poder contribuir així a la difusió educativa i cultural d'una figura cabdal de les lletres catalanes contemporànies com és Manuel de Pedrolo.

Desitjo que aquesta petita guia serveixi d'ajuda al professorat que es vulgui animar a provar de fer la ruta literària i el convido a modificar, retallar, afegir o millorar les activitats aquí descrites en funció dels seus propòsits.

Vull fer un agraïment especial als tres grups de 2n d'ESO del curs 2022-23 de l'institut ja que han estat els autèntics protagonistes (o conillets d'Índies) d'aquesta proposta pedagògica. Sou molt bona gent!

Tàrrega, 31 d'agost de 2023